

**ЯКІСТЬ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ
ТА НОВІ ЯВИЩА В ЗАГАЛЬНІЙ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

Проаналізовано окремі положення Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності. Виділено принципи вдосконалення правового регулювання господарських, адміністративних, земельних, аграрних відносин. Доведено залежність якості правового регулювання у сфері господарювання від якості процесів правотворення і правозастосування.

Проанализированы отдельные положения Закона Украины «Об основах государственной регуляторной политики в сфере хозяйственной деятельности». Выделены принципы усовершенствования правового регулирования хозяйственных, административных, земельных, аграрных отношений. Доказана зависимость качества правового регулирования в сфере хозяйствования от качества процессов правотворчества и правоприменения.

Separate provisions of the Law of Ukraine «About grounds of state regulatory politics in the sphere of economical activity» are analyzed. Principles of legal regulation improvement of economical, administrative, land, agrarian relations are marked out. Dependence of legal regulation quality in the sphere of economic management on processes' quality of lawmaking and law enforcement is proved.

Динаміка економічних і політичних явищ в сучасному українському суспільстві зумовлює надання адекватної правової і нормативної форми новим важливим суспільним відносинам.

Аналіз чинного законодавства та накопиченого державою і суспільством досвіду в аграрному секторі вимагає формування нових правових явищ у загальній теорії держави і права сучасної України, що і є метою написання даної наукової публікації.

Питань якості державного регулювання і підтримки сільського господарства торкались у своїх дослідженнях А. М. Статівка, І. Шумило, В. І. Семчик, О. Х. Юдашев та інші вчені [2; 3; 5].

Якість результату будь-якої діяльності забезпечується якістю організації її процесу, а Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» від 11 вересня 2003 р., [4] присвячений організації здійснення регуляторної діяльності (процесу прийняття правових актів та відстеження їх ефективності), акцентує увагу не на результатах цієї діяльності (правових актах), а на вимогах до регуляторних актів і засобах досягнення цих вимог.

Що стосується вимог до регуляторних актів, то результатом регуляторної діяльності мають бути регуляторні акти певної якості, тобто відповідати певним вимогам. Зазначений вище Закон встановлює вимоги до цих актів шляхом визначення принципів державної регуляторної політики (принципів вдосконалення правового регулювання господарських, адміністративних, земельних, аграрних відносин). Це: *доцільність* – обґрунтована необхідність державного регулювання господарських відносин з метою вирішення існуючої проблеми; *адекватність* – відповідність форм та рівня державного регулювання відповідних правовідносин потребі у вирішенні існуючої проблеми та ринковим вимогам з урахуванням усіх прийнятних альтернатив; *ефективність* – забезпечення досягнення внаслідок дії регуляторного акта максимально можливих позитивних результатів за рахунок мінімально необхідних витрат ресурсів суб'єктів господарювання, громадян та держави; *збалансованість* – забезпечення у регуляторній діяльності балансу інтересів суб'єктів господарювання, громадян та держави; *передбачуваність* – послідовність регуляторної діяльності, відповідність її цілям державної політики, а також планам з підготовки проектів регуляторних актів, що дозволяє суб'єктам господарювання здійснювати планування їхньої діяльності; *прозорість та врахування громадської думки* – *відкритість* для фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань дій регуляторних органів на всіх етапах їх регуляторної діяльності, обов'язковий розгляд регуляторними органами ініціатив, зауважень та пропозицій, наданих у встановленому законом порядку фізичними та/або юридичними особами, їх об'єднаннями, обов'язковість і своєчасність доведення прийнятих регуляторних актів до відома фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань, інформування громадськості про здійснення регуляторної діяльності» [4, ст. 4]. До вимог стосовно регуляторних актів (принципів регуляторної політики) належать також *системність та узгодженість*.

Що стосується засобів досягнення вимог до регуляторних актів, то відповідність вказаним принципам регуляторної політики забезпечується саме за допомогою регламентації процесів правотворення і правозастосування – шляхом виділення спеціальних процедур, що повинні виконуватися регуляторним органом при здійсненні цих процесів. «Забезпечення здійснення державної регуляторної політики, включає: встановлення єдиного підходу до підготовки аналізу регуляторного впливу та до здійснення відстежень результативності регуляторних актів; підготовку аналізу регуляторного впливу; планування діяльності з підготовки проектів регуляторних актів; оприлюднення проектів регуляторних актів з метою одержання зауважень і пропозицій від фізичних та юри-

дичних осіб, їх об'єднань, а також відкриті обговорення за участю представників громадськості питань, пов'язаних з регуляторною діяльністю; відстеження результативності регуляторних актів; перегляд регуляторних актів; систематизацію регуляторних актів; недопущення прийняття регуляторних актів, які є непослідовними або не узгоджуються чи дублюють діючі регуляторні акти; викладення положень регуляторного акта у спосіб, який є доступним та однозначним для розуміння особами, які повинні впроваджувати або виконувати вимоги цього регуляторного акта; оприлюднення інформації про здійснення регуляторної діяльності» [4, ст. 5].

Зазначені процеси правотворення і правозастосування – спеціальні процедури, що повинні виконуватися регуляторним органом при здійсненні цих процесів, – регламентуються відповідними підзаконними актами. Це, зокрема, затверджені Кабінетом Міністрів України Методика проведення аналізу впливу регуляторного акта та Методика відстеження результативності регуляторного акта, розроблені Держкомпідприємництва України Рекомендації щодо проведення у галузях економіки оцінки системності та узгодженості регуляторних законодавчих актів та ін [5]. Сукупність цих документів разом із Законом від 11 вересня 2003 р. утворюють правове забезпечення державної регуляторної політики та регуляторної діяльності (ПЗарП).

Таким чином, *вперше* діяльність по вдосконаленню правового регулювання у сфері господарювання (у сфері аграрних та земельних відносин) стає функцією держави, функцією державної політики. На законодавчому рівні фактично визнається, що якість правового регулювання у сфері економіки, її земельного та аграрного сектора залежить від якості процесу його здійснення – технології правотворення і правозастосування.

Список літератури: 1. Сальман І. Ю. Питання регуляторної реформи в аграрному секторі України / І. Ю. Сальман, О. Ф. Оніпко, О. Х. Юлдашев // Проблеми вдосконалення земельного та аграрного законодавства України: перспективи в ХХІ ст. : матеріали Міжнар. наук. конф., 27–28 квіт. 2006 р., Біла Церква. 2. Юлдашев О. Х. Проблеми вдосконалення регуляторної політики / О. Х. Юлдашев – К. : МАУП, 2005. – 364 с. 3. Регуляторна політика: нові можливості : метод. посіб. - Вид. 2-е, допов. – К., 2004. – 195 с. 4. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : закон України від 11 верес. 2003 р. № 1160–IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 9. – Ст. 79. 5. Кужель О. Формування паритетності інтересів / О. Кужель. – К., 2002. – 200 с.

Надійшла до редколегії 04.10.2009